

## Přílohy

### Příloha 1: Informovaný souhlas pro účastníky dotazníkového šetření

#### Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů

##### Informace o výzkumu:

Výzkum je prováděn jako součást praktické části bakalářské práce Martiny Liedl s názvem *Motivace studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury* zadané na Ústavu českého jazyka a teorie komunikace Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Bakalářská práce se zabývá motivací studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury. Cílem práce je zmapovat na vzorku studentů vybraného odborného učiliště přístup k předmětu český jazyk a literatura.

Výzkum probíhá formou anonymního dotazníkového šetření.

Účast ve výzkumu je dobrovolná.

##### Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výše popsaného výzkumu (dále též jen „výzkum“);
- b) dobrovolně souhlasím s účastí své osoby v tomto výzkumu;
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu, tzn. že veškerá oprávnění k užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu poskytují bezúplatně.

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- b) souhlasím se zpracováním a uchováním osobních a citlivých údajů v rozsahu v tomto informovaném souhlasu uvedených ze strany Univerzity Karlovy, Filozofické fakulty, IČ: 00216208, se sídlem: nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1, a to pro účely zpracování dat vzešlých z výzkumu, pro účely případného kontaktování z důvodu zpracování dat vzešlých z výzkumu či z důvodu nabídky účasti na obdobných akcích a pro účely evidence a archivace; a s tím, že tyto osobní údaje mohou být poskytnuty subjektům oprávněným k výkonu kontroly projektu, v jehož rámci výzkum realizován;
- c) jsem seznámen/-a se svými právy týkajícími se přístupu k informacím a jejich ochraně podle § 12 a § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy že mohu požádat Univerzitu Karlovu v Praze o informaci o zpracování mých osobních a citlivých údajů a jsem oprávněn/-a ji dostat a že mohu požádat Univerzitu Karlovu v Praze o opravu nepřesných osobních údajů, doplnění osobních údajů, jejich blokaci a likvidaci.

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytují dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazují se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností.

Vše výše uvedené se řídí zákony České republiky, s výjimkou tzv. kolizních norem, a bude v souladu s nimi vykládáno, přičemž případné spory budou řešeny příslušnými soudy v České republice.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Dne:

Podpis:

## **Příloha 2: Informovaný souhlas pro účastníky rozhovorů**

### **Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů**

#### Informace o výzkumu:

Výzkum je prováděn jako součást praktické části bakalářské práce Martiny Liedl s názvem *Motivace studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury* zadané na Ústavu českého jazyka a teorie komunikace Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Bakalářská práce se zabývá motivací studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury. Cílem práce je zmapovat na vzorku studentů vybraného odborného učiliště přístup k předmětu český jazyk a literatura.

Výzkum probíhá formou polostrukturovaného rozhovoru.

Účast ve výzkumu je dobrovolná.

#### Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výše popsaného výzkumu (dále též jen „výzkum“);
- b) dobrovolně souhlasím s účastí své osoby v tomto výzkumu;
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu, tzn. že veškerá oprávnění k užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu poskytují bezúplatně.

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- b) souhlasím se zpracováním a uchováním osobních a citlivých údajů v rozsahu v tomto informovaném souhlasu uvedených ze strany Univerzity Karlovy, Filozofické fakulty, IČ: 00216208, se sídlem: nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1, a to pro účely zpracování dat vzešlých z výzkumu, pro účely případného kontaktování z důvodu zpracování dat vzešlých z výzkumu či z důvodu nabídky účasti na obdobných akcích a pro účely evidence a archivace; a s tím, že tyto osobní údaje mohou být poskytnuty subjektům oprávněným k výkonu kontroly projektu, v jehož rámci výzkum realizován;
- c) jsem seznámen/-a se svými právy týkajícími se přístupu k informacím a jejich ochraně podle § 12 a § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy že mohu požádat Univerzitu Karlovu v Praze o informaci o zpracování mých osobních a citlivých údajů a jsem oprávněn/-a ji dostat a že mohu požádat Univerzitu Karlovu v Praze o opravu nepřesných osobních údajů, doplnění osobních údajů, jejich blokaci a likvidaci.

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytují dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazují se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností.

Vše výše uvedené se řídí zákony České republiky, s výjimkou tzv. kolizních norem, a bude v souladu s nimi vykládáno, přičemž případné spory budou řešeny příslušnými soudy v České republice.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Dne:

Podpis:

### **Příloha 3: Okruhy rozhovoru (delší verze)**

#### **Okruhy: Motivace studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury**

##### **ZÁKLADNÍ ÚDAJE**

- Osobní informace
- Studijní zaměření
- Jazykové znalosti a kompetence
- Rodinné jazykové zázemí

##### **VZTAH K PŘEDMĚTU ČJL**

- Současný vztah k předmětu
- Faktory ovlivňující vztah k předmětu
- Předchozí studijní zkušenosti
- Vývoj vztahu k předmětu v čase
- Osobní preference v rámci předmětu

##### **VÝUKA A STUDIJNÍ PROCES**

- Motivační faktory
- Preferované formy výuky
- Přístup k testování a hodnocení
- Studijní příprava a strategie učení
- Hodnocení současné výuky
- Role učitele a jeho přístup
- Význam známkování a hodnocení
- Krátkodobé a dlouhodobé studijní cíle
- Srovnávání výsledků
- Využívání technologií ve výuce
- Domácí příprava
- Zpětná vazba a její význam

##### **LITERATURA A ČETBA**

- Vztah ke čtení
- Literární preference a oblíbené žánry
- Čtenářské návyky
- Přístup k povinné četbě
- Využívání alternativních formátů
- Motivace ke čtení

##### **PRAKTICKÉ VYUŽITÍ**

- Aplikace znalostí v běžném životě
- Význam pro budoucí povolání
- Role spisovného jazyka
- Komunikační dovednosti
- Sociální aspekty jazyka
- Mezipředmětové vztahy
- Využití v digitální komunikaci
- Profesní uplatnění

## ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY

- Ověřování znalostí
- Praktické využití při zkouškách
- Příprava na zkoušky
- Specifické požadavky
- Strategie zvládnutí zkoušek
- Propojení s ostatními předměty

## PŘEKÁŽKY A VÝZVY

- Studijní obtíže
- Podpůrné mechanismy
- Návrhy na zlepšení
- Možnosti zvýšení zájmu
- Požadované změny ve výuce
- Možnosti podpory

## **Příloha 4: Okruhy rozhovoru (zkrácená verze pro účastníky)**

### **Okruhy: Motivace studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury**

#### **ZÁKLADNÍ ÚDAJE**

- Osobní informace
- Studijní zaměření
- Jazykové znalosti

#### **VZTAH K PŘEDMĚTU ČJL**

- Současný vztah k předmětu
- Zkušenosti s výukou
- Osobní preference

#### **VÝUKA A STUDIJNÍ PROCES**

- Motivace ke studiu
- Oblíbené formy výuky
- Příprava na výuku
- Hodnocení a známkování

#### **LITERATURA A ČETBA**

- Vztah ke čtení
- Oblíbené žánry a autoři
- Povinná četba

#### **PRAKTICKÉ VYUŽITÍ**

- Využití v běžném životě
- Význam pro budoucí povolání
- Komunikační dovednosti

#### **ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY**

- Příprava na zkoušky
- Využití znalostí u zkoušek

#### **PŘEKÁŽKY A NÁMĚTY NA ZLEPŠENÍ**

- Studijní obtíže
- Možnosti podpory
- Návrhy na změny ve výuce

## **Příloha 5: Přepis rozhovoru s účastníkem A**

Můžeme začít demografickými údaji?

*Ano.*

Bezva.

Potřebovala bych vědět, kolik Vám je let, jaký studujete obor a v jakém jste ročníku studia.

*Je mi 18, studuju [název oboru] a jsem teď ve třetím ročníku.*

A čeština je Váš mateřský jazyk?

*Ano.*

A mimo češtinu ovládáte i jiné jazyky?

*Ano, angličtinu.*

A na jaké úrovni asi tak?

*Asi A2 tak? Rozumím, ani se moc nebojím mluvit, ale maturitu bych ještě neudělala asi.*

A kromě angličtiny ovládáte ještě i jiný jazyk?

*To už ne.*

Prima. Já bych se Vás chtěla na začátek zeptat, jaký máte vztah k předmětu český jazyk a literatura?

*No asi jako pozitivní, vždycky mě to bavilo a víc literatura než jakoby mluvnice, takže bych řekla, že mám vztah jako dobrý.*

Takže Vás ten předmět baví?

*Baví. Vždycky to tak bylo už třeba na základce. Vždycky mě to jako bavilo, právě třeba když jsme se učili vyjmenovaný slova, tak mě spíš bavilo se o tom učit, než si je muset zapamatovávat a muset z nich pak psát testy. Ale jinak mě to jako vždycky bavilo docela.*

A když se řekne český jazyk a literatura, vybaví se Vám něco?

*Asi taková ta školácká učebnice češtiny, jak je tam vždycky nějaký kluk, nebo holka a ta čísilka pro jakou je to třídu. Tak to se mi vybaví.*

Takže byste obecně řekla, že máte s předmětem český jazyk a literatura spíš dobré zkušenosti?

*Jo, s českým jazykem mám spíš dobré zkušenosti. Vždycky jsem měla i dobrý učitele, takže určitě jo.*

A co byste řekla, že Vás motivuje? Vy jste teď ve třetíáku, tak co Vás motivuje na ty hodiny češtiny chodit a připravovat se?

*No tak hlavně to, abych pak dobře napsala ty přijímačky na nástavbu. Taky na češtinu chodím, protože když třeba píšu nějakou zprávu, nebo si něco vyhledávám, tak mě hrozně mrzí, když nevím, jaký íčko napsat. Nebo ne ani tak mrzí, ale hrozně mě to jako štve, když třeba pochybuju o tom, jaký dám íčko, nebo prostě jestli je tam mn, nebo me, takže asi hlavně proto, abych nedělala sama sobě ostudu, abych prostě byla vzdělaný člověk.*

A jak hodnotíte, když to někdo píše špatně?

*Je to takový, že se to může stát, jakože i mně se to jako stává, že občas někdy něco napíšu špatně. Ale asi to trochu ovlivní to, jak se na toho člověka dívám, když se to stane třeba víckrát. To si pak říkám, že ten člověk asi úplně nedává pozor na to, co píše.*

Takže si myslíte, že ty znalosti získané v rámci předmětu český jazyk a literatura využíváte i v běžném životě?

*Jo, jo, určitě. Hlavně tu mluvnici, kvůli psaní.*

A myslíte, že využíváte i něco jiného, než jen tu mluvnici? Využíváte v běžném životě i znalosti třeba z literatury?

*Určitě, když se třeba dostanu do nějaké konverzace s nějakým starším člověkem. Starší lidi často zmiňují autory, hlavně ty český. Tam pak ty znalosti z literatury určitě využívám. Kdybych vlastně neměla češtinu ve škole, tak vlastně nevím, co napsal Čapek, nebo kdo je autorem Máje. Ani bych nevěděla, o čem to je. Takže jo, v běžném životě literaturu využiju, ale asi jenom trochu, při určitých příležitostech.*

A je něco, co Vás od studia češtiny odrazuje?

*Asi to, když si člověk musí něco opravdu zapamatovat na nějaký test. To je ale spíš moje lajdáctví, já bych si o tom chtěla třeba jen přečíst a jít dal. Takže mě odrazuje možná to, že vím, že se to opravdu musím naučit a zároveň vím, že to bude těžký, protože mi to třeba nejde nebo to moc nechápu už když to probíráme. Automaticky se pak bojím, protože vím, že z toho ten test psát budeme a já to třeba nezvládnou. To je hlavně v tý mluvnici, tam je to takový trochu komplikovaný. Jsou tam výjimky a další věci, který se dají hrozně špatně zapamatovat. Takže to mě možná jako demotivuje, ty těžký pravidla, co jsou určený.*

A chápu to dobře, že už v průběhu toho učení myslíte na to, že se bude nějakým způsobem testovat to, jestli jste to zvládla, nebo nezvládla?

*No, asi jo.*

A to Vás do nějaké míry ovlivňuje?

*Asi jo, když probíráme nějakou látku, kterou chápu a jde mi, tak jsem víc namotivovaná, i se na ten test třeba těším, protože vím, že třeba dostanu dobrou známku, nebo je alespoň větší pravděpodobnost, že ji dostanu. Ale když jsou tam věci, který mi neskáčou do hlavy nebo je tam hodně nějakých výjimek a pravidel, tak mě to spíš odrazuje, protože vím, že to bude těžký.*

A jak obecně hodnotíte hodiny českého jazyka a literatury, na které chodíte, ve srovnání třeba s ostatními předměty, které máte v rámci studia? Patří k náročným, nebo spíš naopak?

*Asi jsou to hodiny, na které se spíš těším. V těch hodinách češtiny je to podle mě dost vyvážený. Myslím to tak, že se tam věci naučím, ale zároveň tam děláme i zábavné věci, třeba nějaké hry a jiné vtipné aktivity. Řekla bych, že je to předmět, na který se těším a je to takový hezký předmět.*

Vy jste říkala, že Vás baví různé hry. Dokázala byste uvést konkrétní příklad her a aktivit, které vás v rámci těch hodin češtiny baví?

*Myslím, si, že Kahoot je veliký milovník. Jakože ne milovník, ale že ho miluje celá třída. Celá třída je ráda, když to hrajeme, protože můžeme být třeba i ve dvojicích a zároveň zjistíme, jak jsme na tom. Hlavně tam hraje velkou roli ten práh soutěživosti. Takže vlastně i když mě něco moc nebaví, tak si to nakonec ráda procvičím, protože chci vyhrát.*

A co Vás naopak nebaví?

*Moc mě nebaví pracovní listy. Pracovní listy mě nikdy moc nebavily, protože si s nimi většinu času nevím rady a jsem v nich taková ztracená. Přijdou mi dlouhý a docela nudný.*

A myslíte si, že Vaše vnímání předmětu ovlivňuje třeba i učitel?

*Určitě, v češtině to učitel ovlivňuje hodně a teda pozitivně spíš.*

A dokázala byste vysvětlit jak?

*To asi ne, nevím, můžeme pokračovat dál?*

Určitě, pojďme pokračovat. Vy jste mluvila o tom, že Vás mnohem víc baví literatura než mluvnice, přitom mluvnici využíváte v běžném životě častěji. Co Vás konkrétně zajímá na studiu literatury?

*Mě vždycky bavilo číst. Ke čtení jsem se víc dostala až na druhém stupni, někdy v 8. třídě. Nějak jsem k tomu nebyla jako malá vedená a pak jsem k tomu nějak našla cestu sama. To, jak mě k tomu nikdo nenutil, si myslím, že vlastně prospělo, protože tím pádem mě to začalo bavit. Fakt moc ráda čtu, ve volném čase je to úplně super. Prostě ta knížka mě přenesla úplně do jiného světa. A s tím souvisí i divadlo vlastně. Tím, že se divadlu věnuju, tak mě to baví, je to celý takový provázaný.*

Vy hrajete divadlo? To je super. Myslíte si, že to má vliv i na to, jak vnímáte hodiny češtiny?

*Někdy trochu ano, když si třeba čteme nějakou literární ukázkou. Ráda to čtu nahlas, protože mě to baví. Když je tam nějaká přímá řeč, tak to můžu přečíst tak, že to procítím, no, a to mě hodně baví. Takže jo, u toho čtení textů to určitě hraje roli.*

A je něco, co Vás v hodinách literatury naopak nebaví nebo Vás to od nich odrazuje?

*Možná zase nějaký striktní učení se letopočtů a tak. To mě trochu odrazuje, spíš by mě bavilo učit se o tom dílu, rozebírat ho, říct si jaký mělo význam a takhle. Když se musím učit nějaký zase přesný letopočty a pravidla, tak to mě fakt nebaví. Mně ty letopočty prostě dělají problém, tak asi proto mě to nebaví pak.*

A máte v rámci literatury zadanou povinnou četbu?

*Máme.*

A jak povinnou četbu vnímáte?

*Pro mě byla povinná četba vždycky problém. Už na 1. stupni jsme měli myslím nějakou povinnou četbu a já to vždycky vypracovala buď na poslední chvíli, nebo vůbec. No a na 2. stupni jsem to pak většinou opsala z internetu. Pak mě to čtení ale začalo bavit, takže teď se tu povinnou četbu už snažím poctivě plnit. Je to ale trochu něco jiného než číst knížky, které si vyberu sama. Já čtu ráda, ale chci si to vybrat sama.*

Teď se přesuneme do další části. Zajímalo by mě, zda si myslíte, že je čeština důležitá pro Vaše budoucí povolání.

*Tak já studuju [název oboru], takže v dennodenním životě, při tomhle povolání, asi moc ne, kromě takové té základní gramatiky. Možná, kdybych si s někým dopisovala. Až budu zaměstnaná, tak budu asi OSVČ, tak třeba až budu vypisovat nějaké faktury nebo daňové přiznání, tak tam se mi to bude všechno hodit. Nechci pak vypadat, že jsem nevzdělaná.*

Takže ten Váš psaný projev vnímáte jako důležitý?

*To jo, určitě.*

Vás čekají letos závěrečné zkoušky, je to tak?

*Ano.*

Myslíte si, že hraje u závěrečných zkoušek čeština nějakou roli?

*Myslím si, že jo. V té češtině se naučíme, jak se vyjadřovat a slušně mluvit s lidmi. No a u závěrečných zkoušek budeme muset komunikovat s těmi zkoušejícími, tak tam to určitě využijeme. Měli bychom tam mluvit slušně a taky si dávat pozor, abysme se tam zbytečně nezakotávali a tak. To by mohlo hrát roli i v našem hodnocení pak.*

A kromě projevu by se znalosti z českého jazyka a literatury daly využít i v nějaké další části?

*No tak asi v těch písemných. Tam se to dá využít vlastně asi nejvíc. Tam musíme psát dost, třeba i jména autorů a děl. Takže třeba velká a malá písmena se tam budou hodit. Takže u těch písemných vlastně češtinu asi využiju víc než u ústních.*

A píšete v rámci závěrečných zkoušek i závěrečnou práci?

*Jo, to píšeme. Říkáme tomu SOPKA. Ve zkratce tam vlastně popíšeme ten celý postup výroby.*

A kdo tuhle práci hodnotí?

*Na tuhle práci se asi kouká, myslím, pan ředitel a pak přisedící komise u ústních zkoušek.*

A ta jazyková stránka je součástí hodnocení, nebo ne?

*Myslím si, že ne, protože za tu SOPKU vůbec jakoby známku nedostáváme. Je to taková věc, kterou musíme dodat, ale známku za ni nedostaneme.*

Dobře. Řekla byste, že se při studiu českého jazyka a literatury setkáváte s nějakými obtížemi?

*Jo, to asi určitě, stejně jako v každém předmětu. V češtině jsou to věci, které mi nešly třeba už na základce, tak s tím mám furt problémy, to jsou třeba slovní druhy. To je pro mě prostě pořád takový oříšek. Většinou mi nejdou věci, které jsem prostě nestihla nějak pobrat už na základce nebo v minulých letech a teď je nemůžu dohnat.*

Vy jste teď mluvila o slovních druzích, mě by zajímalo, jestli třeba ty slovní druhy vnímáte jako něco, co lze využít i v jiných předmětech, nebo je to něco, co se týká jenom hodin češtiny.

*Popravdě si asi teď nedokážu vzpomenout, jestli jsem to někdy využila i mimo češtinu. Myslím si, že spíš ne. Asi to řeším jen v hodinách češtiny. Ale možnost to využít i jinde asi je, třeba v dějinách umění? Když třeba potřebuju něco formulovat a nejde to, tak bych se asi vrátila k těm slovním druhům, že bych to pak mohla líp sestavit tu větu třeba, když bych popisovala nějaké dílo.*

Myslíte v rámci eseje nebo něčeho takového?

*Jojo, třeba.*

A třeba v angličtině byste to využít nemohla?

*V angličtině ne, tam se ta pravidla liší. My se v angličtině učíme spíš, jak se to řekne anglicky, ty věci, takže se mi to tam vlastně moc nespojuje, že je to to samé. Myslím si, že s tím má problém celá třída. Nevíme, že tohle slovíčko znamená třeba sloveso, takže tam se to pro mě fakt hodně liší.*

Tak jo. Mě by ještě zajímalo, v návaznosti na ty obtíže v rámci českého jazyka a literatury, o kterých jste mluvila. Co Vám ty obtíže pomáhá překonávat?

*Asi ta motivace, že bych to někdy mohla potřebovat. Taky bych nechtěla mít špatnou pověst, že to neumím, nebo třeba špatnou známku. Takže asi to mě hlavně motivuje. Nebo mi třeba pomáhá, když to procvičujeme nějakou hravou metodou, to se pak dá líp zvládnout. To mě taky motivuje k tomu zlepšit se.*

A existuje nějaká podpora, kterou byste při svém studiu uvítala?

*No tak škola mi nabízí doučování, právě k přijímacím zkouškám na nástavbové studium. Toho využívám. Myslím si, že to je asi pro nás tady největší podpora, kterou nám škola může nabídnout. My jinak máme tu hodinovou dotaci češtiny velkou, jakože máme dost hodin. No, to doučování je super, protože se tam můžeme zaměřit na ty věci, kde mám problémy, nebo kde mají problémy i ostatní. Takže si myslím, že to doučování je podpora asi taková jediná, ale opravdu dobrá.*

Na doučování se tedy připravujete na přijímací zkoušky. Ty zkoušky jsou jenom z českého jazyka? Víte, jak vypadají?

*Jo, to víme. My jsme si to ukazovali hned v prvních dvou hodinách, právě na tom doučování. Na to doučování se přihlásili žáci, kteří měli zájem jít dál. A tohle byla jedna z prvních věcí, kterou jsme si ukázali, abysme z toho nebyli zmatení a dokázali se u přijímaček nějak orientovat.*

To je asi všechno, co jsme měla poznamenané. Je něco, co byste chtěla ještě poznamenat?

*Asi ne.*

Dobře, tak já moc děkuju za Váš čas a přeju hodně štěstí u přijímaček.

*Děkuju.*

## **Příloha 6: Přepis rozhovoru s účastníkem B**

*Jmenuju se [jméno], je mi 20 let a studuju obor [název oboru] na [název školy].*

V jakém jste ročníku?

*Ve třetím.*

A Váš mateřský jazyk je co?

*Čeština.*

Ovládáte i jiné jazyky?

*Angličtinu, tak na B1.*

Jak byste popsal svůj vztah k českému jazyku a literatuře?

*Rozvíjející se, protože do 18 let to byl můj úhlavní nepřítel. Všechno, co se vztahovalo k češtině, mě absolutně nebavilo a odrazovalo, ale potom se stal nějaký zázrak a uhodil mě asi blesk a všechno se otočilo. Od té doby si jí moc vážím.*

Mohl byste ten blesk nějak blíže specifikovat?

*Chtěl jsem se rozjet v češtině kvůli tomu, že jsem měl hrozně zchátralou slovní zásobu. Tak jsem začal hodně číst a pak už se to začalo jenom nabalovat. Taky to bylo díky holce... S literaturou přišel i zájem o zlepšení v gramatice.*

Říkal jste, že dřív byla čeština váš úhlavní nepřítel. Jak se to stalo?

*Mně to nikdy nešlo. Asi mi to hodně zkazila základní škola, protože tam na mě byl tak hrozně velký nátlak ohledně češtiny... Všichni dostávali jedničky s hvězdičkou a já jsem dostával čtyřky. Ze začátku mi to bylo jedno, ale postupem času se to na vás podepíše. Pak jsem šel na alternativní základní školu na 3 roky, kde čeština skoro vůbec nebyla. Potom jsem se hrdinně vrátil zpátky na tu základní školu na vesnici, a to bylo pro mě neskutečně těžký. Musel jsem neustále trénovat doma. Ve škole mi to furt nešlo, tak pak už jsem měl spíš nechuť k tomu. No a na gymplu to pak bylo to stejný.*

Když jste se vrátil na tu základku, tak to tam bylo hodně těžké, proč? Dokázal byste to specifikovat?

*No tam se moc nehledělo na individuální přístup. Učitelé přistupovali k žákům s jedničkami lépe než k těm, co měli pětky, protože vypadali, že se na to vykašlali. A já i přesto, když jsem měl papíry o tom, že mám dysgrafii nebo dyslexii a že na to potřebuju víc času, mi to stejně nešlo. Oni věděli, že mám nárok na více času, že si to můžu zkontrolovat, a ani tak mi to nešlo. Takže jsem byl vlastně taková černá ovce ve třídě. Ani to tak nemusí být, ale máte pocit, že vyčníváte. Je to o to větší tlak a o to míň se vám do toho chce. Je to proces no.*

Muselo to být těžký.

*No byly těžší věci.*

Jako jiné předměty?

*No, to taky ... Já jsem tu školu nikdy moc nebral vážně. Nebo jako, mě bavila vždycky škola, ale nikdy pro mě nebyla prioritou. Když mě něco zajímalo, tak to bylo mimo školu vždycky.*

Co se vám vybaví, když se řekne český jazyk a literatura?

*Ty jo. Řeknu úplně to první, co mě teďka napadlo – byla to jedna knížka, kterou jsem přečetl v těch 18 letech, a to byl Charles Bukowski. A ten mě teda okouznil hodně. Ten mě do toho vtáhl.*

Co vás tady na té škole motivuje k tomu se češtinu učit?

*Asi nic, asi já sám. Já mám chuť obecně se všechno učit. A jelikož teďka mám fakt pro tu češtinu zápal, že čtu dvě knížky měsíčně a do toho si ještě čtu třeba odborné práce, kouknu na nějakou filozofii nebo neurovědu, tak si myslím, že jsem já sám ten hnací motor toho všeho. Ale samozřejmě, když jsem ve škole, tak se naučím něco, na co bych se sám v životě nepodíval. Takže jsem za to vděčný.*

A vidíte nějaké praktické využití toho, co se v rámci předmětu učíte, i pro běžný život?

*Určitě, proto je to součástí každého základního vzdělání, ne ... Možná ani ne ve finále, jakože v dnešní době s tou autokorekcí v technologiích – i když to lidi budou znát, tak skrz to, že telefon to bude opravovat za ně, tak to možná i zapomenou. Ale asi záleží na oboru. Myslím si, že mnohem víc uplatníme nějakou formu komunikace a čtení.*

Je něco, co vás teď momentálně od studia toho předmětu přímo odrazuje?

*No jediné co, tak já strašně nemám rád testy od CERMATu. Já jsem na to úplně příšernej a to je jediný, z čeho mám blok. Já už jsem ty testy dělal tak jako šestkrát a nikdy mi nevyšly. A když jsem se dostal na gympl, tak to bylo soukromý gymnázium, měli vlastní testy. Nebylo tam 50 otázek, bylo tam 20 otázek a měli jsme stejně času.*

A vás teď stresují ty testy od CERMATu z jakého důvodu?

*Protože já už jsem je dělal tolikrát a nikdy mi pořádně nevyšly. Dělam je v rámci hodin, na doučování. Už jsem jich vyplnil tolik, že z toho mám zažitéj stres. Hlásil jsem se na tolik škol a tolik jsem se toho učil doma. Dělal jsem testy všechny snad, což je hodně, a některé jsem dělal dvakrát třikrát.*

A pro vás jsou teď ty testy aktuální téma, z jakého důvodu?

*Z důvodu, že se budu hlásit na nastavbu, abych pak mohl mít maturitu. A po maturitě by se mi zamlouvalo ještě studovat nějakou vysokou školu. Mám to jen tak tak věkově. Asi o to víc se mi to líbí, že jsem starší a už nad tím lépe přemýšlím. Měl jsem dost času zjistit, co mě baví, takže doufám, že ten čas, co jsem strávil na gymplu a nějaký ten čas bez studia, mi pomůže do budoucna k té nastavbě a k výběru vysoké školy.*

Takže to bylo tak, že vy jste po základní škole šel na gymnázium, pak jste z gymnázia odešel na [název školy] a teď si plánujete udělat maturitu a potom pokračovat dál?

Jo, přesně tak.

A jak hodnotíte vaši současnou výuku češtiny?

*Ta je skvělá. Každá ta hodina je, že se na to můžete spolehnout. Je to tak pozitivní, tak vás to nabije, že i když se ráno nevyspíte nebo nestihnete se nasnídat, tak tam je vždycky taková příjemná energie. Ta čeština je opravdu na téhle škole fajn. Možná to mě taky víc motivuje, že se vlastně těším na tu hodinu, protože je taková uvolněná a příjemná.*

Co myslíte, že tu hodinu ovlivňuje, aby měla takovýhle náboj?

*No učitel hlavně... Záleží hlavně na tom člověku, co z něj vyzařuje, jak přistupuje k těm žákům. Samozřejmě i forma té výuky je hodně zásadní, ale je to vlastně ten přístup, celkově ten člověk, jak se chová.*

Co vás v těch hodinách nejvíc baví?

*Ta literatura, vždycky mě baví ta doba, jak se to spojí s dějinami umění, tak si to člověk hezky může představit, jak to na sebe všechno navazuje. I ta gramatika mě baví, protože pro mě to je vždycky už něco, co jsem slyšel minimálně desetkrát. A když si to osvěžím, tak z toho mám vždycky příjemný pocit.*

A co vás naopak vůbec nebaví?

*Mám takovej problém, že poslední dobou mě baví úplně všechno. Je to až otravný pro ostatní. Když někoho všechno baví, tak ho pak baví i ta největší [vulgarismus], co ostatní fakt nebaví.*

Takže jste teď zapálený do všeho?

*Jo, teďka jsem se rozhodl, že nahrávám audioknihu pro mámu. To je fakt nejhorší rozhodnutí, co jsem mohl udělat, ale už jsem na 40 straně. Je to teda fakt bolest se poslouchat potom, ale jde to.*

Jakou knihu jste se rozhodl, že nahrajete?

*Sto roků samoty. Já jsem ji četl minulý rok, ale ona, máma, nemá moc času na čtení, jelikož má celý dům pro sebe a má 2 práce k tomu. Tak jsem se rozhodl, že jí dám k Vánocům zážitek – koupím ji slepeckou hůl, klapky přes oči a že se o ni 2 dny budu starat. K tomu jí nahraju audioknihu, kde budu vystupovat já a jako pár jejich známých a brácha, babička, kamarádka.*

Páni, to musí být pracný. Snad bude mít radost.

Snad jo.

Ovlivňují vás třeba i známky?

*Známky mi jsou... Tím, že jsem už byl na gymplu, na základní škole i na škole, kde jsme měli jen slovní hodnocení, tak ty známky mi dávaj jenom jistotu, že když jsou v pohodě, tak to nemusím řešit. A když tam mám něco, co se začíná přihořívát, tak se na to třeba jen trochu kouknu. Že by mě nějak motivovaly známky? To vůbec ne.*

A máte tendence srovnávat se s ostatními spolužáky?

*To samozřejmě... Myslím, že to dělá každý člověk. Ale já jsem to dřív nedělal jenom se spolužákama, spíš se všema, ale teď spíš už ani ne. Já jsem se toho hodně naučil tenhle rok, takže spíš tak jako přejí ostatním a snažím se jim být na blízku. Taková ta nezdravá závist nebo pýcha, to jsou věci, které se snažím odnaučit. Spíš naopak – všechno, co oni vytvoří nebo se jim povede, tak se snažím z toho vzít si lekci.*

A změní se vaše snaha, když víte, že budete za něco hodnocen?

*To určitě ovlivní ten proces. Už jenom z toho, že člověk sám o sobě chce být pochválen, jsme na to od malička vychovaní. Takže asi tam proběhne nějaký proces té motivace, ale já mám asi radši ten průběh, když ten člověk dělá věci sám pro sebe a sám se pochvává.*

Co vás teď zajímá za literaturu?

*Teďka mám hodně beletrie, nějakou teorii umění, dějiny umění. Teď jsem začal dělat sochařství minulý rok, tak mám ještě nějakou literaturu o sochařství. A pak tady mám ještě knížky úplně mimo.*

Máte v rámci výuky zadanou nějakou povinnou četbu?

*To ani nevím, možná tenhle rok jsme měli jednu, to jsem odevzdal. Ale myslím si, že povinná četba, že bychom měli čtenářský deník, to si nemyslím. I kdyby to bylo zavedené, tak to nikdo nedělá. Ale já si myslím, že tenhle rok i minulý rok bych byl hodně v pohodě, co se týče povinné četby. Já jsem dřív vůbec nečetl... Vlastně jsem i rád, že jsem nečetl. Jsem rád, že jsem si k tomu jako přišel sám. A teď teda kdybysme nějakou tu četbu měli, tak si to přečtu rád. Já čtu hodně ze seznamu povinné četby pro maturanty. I čtu knihy, co mi dává mamka, protože mamka byla vášnivá čtenářka. Táta taky byl čtenář... Ten měl období, když četl 2 knížky týdně a jedl jen pohanku s olivovým olejem. Ten mi dává vždycky dobré tipy.*

Tak to máte spoustu zdrojů.

*No, to jo. Pak se dozvídám různě od lidí, se kterými se o tom právě můžu bavit o věcech, co by mě nenapadly... To je taky skvělá věc, že když čtete, tak spoustu lidí taky čte a spoustu lidí rádo rozebírá ty knížky, jaká je myšlenka toho a tak... Je to i skvělá pomůcka při navazování nových kontaktů a seznam se jenom rozšiřuje, ale rozšiřuje se i seznam lidí, se kterými se o tom můžu bavit.*

Mě by zajímalo, jestli češtinu kromě toho, co jste teď říkal, využíváte v běžném životě třeba ještě i jinak?

*Využívám to prakticky v tom, že si skrz to hledám ty kamarády, to funguje fakt skvěle v mých sociálních bublinách. Vlastně občas si třeba rád něco napíšu. Teďka jak jsem začal hodně číst, tak jsem začal hodně pozorovat tu větnou strukturu, jak ten spisovatel dokáže tu situaci popsat... A baví mě si s tím hrát, když píšu někomu, tak se zamyslim, jak to bude nejllepší.*

To je skvělý. A myslíte si, že je čeština třeba důležitá i pro vaše budoucí povolání?

*Já ještě nevím, jaký bude moje budoucí povolání. Myslím si, že pro můj budoucí život je důležitá, protože pro mě to je forma relaxu. Takže budu více odpočatý, což znamená, že se mi bude i lépe pracovat.*

Jsou nějaké konkrétní jazykové dovednosti, které nepovažujete za důležité?

*V dnešní době moc lidí nepřichází do kontaktu s tím, jak lidi píšou. Ale ono moc nejde o to, co se řekne, ale jak se to řekne. Když někdo ví, jak to říct s tím dobrým tónem, tak to se jakoby fakt hodně vyplácí. Ale to už je ta forma té komunikace.*

Já tady mám ještě jednu otázku zaměřenou na závěrečné zkoušky, protože vás na konci studia čekají závěrečné zkoušky. Je to tak?

*Je to tak.*

V rámci závěrečných zkoušek se neověřuje čeština?

*Ne.*

Dobře, a mě by zajímalo, jestli i přesto, že tam přímo není zkouška tak jako u maturity, tak jestli vnímáte, že vám ta znalost toho, co jste se tady naučil, u těch závěrečných zkoušek k něčemu bude?

*No doufám, že jo, ale moje paměť je tak ošemetná, že se bojím. Asi jo, určitě bude, protože kdybysme nic neprobrali, tak si myslím, že na tom budeme všichni huř. Jakože minimálně orientovat se v textu je tam důležitý, to znamená přečíst otázku a třeba rovnou ji pochopit a pak nemít problém to napsat.*

Mám tady pár posledních otázek. Mě by ještě zajímalo, jestli máte při studiu češtiny nějaké obtíže, něco, s čím se setkáváte teď, tady v rámci toho učňovského studia?

*S tím, že tu češtinu máme fakt jednou za čas, jakože myslím, že máme 4 vyučovací hodiny za 2 týdny. To je jako škoda. Jako jsme na učňáku, tak to je jasný, ale 4 hodiny za 2 týdny je tak strašně málo hodin, že ani nevím, kdy by tam nějaký komplikace mohly nastat...*

Já se vás ještě zeptám na závěr, jestli byste v té výuce uvítal nějaké změny?

*Asi ne, jako tím, že jsme docela početná třída, mi přijde, tak je to dost dobře nastavený. Mně by se už obecně líbilo jako víc komunikovat v té třídě, nemyslím jako s učiteli, ale spíš kdybysme se to jako učili komunikaci navzájem. Já chápu, že jsem starej... já bych se v 16 to nechtěl učit, ale je to strašně krásná dovednost se naučit komunikovat a naslouchat, ale tam musí být ta ochota k tomu. Učíme se, jak komunikovat, ale neučíme se, jak naslouchat, a to si myslím, že by v té češtině zrovna šlo jako ruka v rukávu. A to by se mi líbilo, kdyby se to jako aspoň nějak naznačilo. Což třeba se naznačilo, já si to jenom nepamatuji, ale je to věc, co si myslím, že se hodí jak do češtiny, tak do normálního života venku.*

Super, ode mě je to všechno. Já jsem zjistila všechno, co jsem potřebovala zjistit. Chtěl byste ještě něco dodat?

*Ne, to je asi v pohodě.*

## **Příloha 7: Přepis rozhovoru s účastníkem C**

Můžeme začít demografickými údaji?

*Ano.*

Bezva, tak já bych se Vás chtěla zeptat na Váš věk, na ročník studia a obor.

*Jo, já jsem [jméno], je mi 17 let. Studuji obor [název oboru] a jsem ve druhém ročníku.*

Děkuju. [jméno], já bych se Vás chtěla zeptat, jaký máte vztah k předmětu český jazyk a literatura?

*No asi jako pozitivní, vždycky mě to bavilo, ale víc literatura než mluvnice, takže bych řekla, že jako dobrý.*

A řekla byste, že Vás předmět baví?

*Mám k tomuhle předmětu takovej docela neutrální postoj, že vím, že je jako potřeba se ho učit, ale že by mě jako vyloženě bavil, tak to se říct nedá.*

A proč si myslíte, že je potřeba se ho učit?

*Kvůli tomu, když v budoucnu bych psala třeba do nějaké práce, nebo bych byla v nějaké kanceláři, tak abych měla správně gramatiku a psala správně i takovýhle věci.*

Takže si myslíte, že je spíš důležitá ta gramatika?

*Tak jako v literatuře získám ten všeobecný přehled, ale myslím, že právě důležitější je ta gramatika.*

Vy jste říkala, že máte k češtině neutrální vztah, tak by mě zajímalo, co se vám vybaví, když se řekne český jazyk a literatura?

*Většinou takový ty jako nadpisy jako je názvosloví... To je spíš v chemii ale ... Asi přídavná jména a takový ty jako témata právě v gramatice.*

No a řekla byste, že ta výuka je tady na [název odborného učiliště] zaměřená víc na gramatiku, anebo na literaturu?

*Teďka na škole spíš na tu literaturu, ale na základce jsme jí měli hodně zaměřenou na tu gramatiku. Literaturu jsme prakticky neprobírali.*

A Vás teda víc baví, která z těch částí?

*Literatura, určitě. Literatura mě baví víc.*

Vy už jste před chvílkou zmínila nějaké Vaše zkušenosti s ČJL, tak se k tomu pojďme vrátit. Jaké máte zkušenosti s předmětem ČJL?

*No... Já tím, že jsem jakoby bezpapírový dyslektik a dysgrafik, tak to mám hodně náročný v tom, že jako já dělám hromadu chyb, zapomínám písmenka, blbě píšu, a tak. Takže i proto*

*píšu ve škole do tabletu, protože to sama po sobě občas mám problém přečíst. Takže ta gramatická část je pro mě náročnější. No a na prvním stupni jsem se ji musela fakt drtit. Babička u mě vždycky seděla a tři hodiny jsme musely psát diktáty a takovýchle věci, abych vůbec byla jako schopná nějak ve škole fungovat. A pak vlastně na druhém stupni jsme začali brát takový ty větný skladby a tyhle věci... To už pro mě nebylo tak náročný, ale nedá se říct, že by mě to bavilo. Spíš to byla jako hodina, kterou jsem odseděla, naučila se na test a šla dál. Nepřijde mi, že tohle je věc, co potřebuju úplně hodně do života.*

Teď myslíte ty grafy, nebo něco jiného? Nejsem si jistá, že to chápu správně.

*Jo, ty grafy pro život důležitý asi moc nejsou.*

Vy jste zmínila, že Vás víc baví literatura. Proč?

*Mě baví mít ten všeobecný přehled z té literatury. Při té češtině se v literatuře dostaneme i k různým dílům z různých století. To mi pak třeba pomáhá i v jiných předmětech, třeba v dějinách umění.*

A dějiny umění hodnotíte jako důležitý předmět?

*To jo, dějiny jsou důležitý.*

A proč jsou podle Vás dějiny umění důležitý předmět?

*Protože z nich budu dělat závěrečné zkoušky... Taky protože mě baví.*

A z ČJL závěrečky dělat nebudete?

*Ne.*

A myslíte si, že je u závěreček nějaká možnost ty znalosti z ČJL využít, nebo spíš ne?

*No... Mně hodně pomáhá, když si uvědomím ty různé období. Třeba to, co se dělo v hudbě, nebo právě v té literatuře. Pak si to propojím i s tím uměním. Dá se to pak líp zařadit. Dojde mi i třeba co se nosilo za účesy, a tak.*

Aha, dobře. A jaké máte momentálně zkušenosti s češtinou, myslím tady na [název odborného učiliště]?

*No tak tím, že máme spíš tu literaturu, což je ta část, která mě baví, tak si ty hodiny většinou hodně jako užívám. Existují ale předměty, který mám radši.*

Jasně. Vy jste říkala, že jste se musela na prvním stupni hodně učit. Musíte se učit i teď? Připravujete se na hodiny ČJL?

*Jak kdy. Někdy musím, ale někdy ne... Mně se dobře pamatujou ty věci, který vytvářej nějaký příběh. Takže ta literatura, stejně jako dějiny, mi prostě leze dobře do hlavy. Stačí mi to poslouchat a něco si zapsat. Pak už se nemusím ani učit.*

A existuje něco, co Vás k učení motivuje?

*Ani ne, když mě ten předmět vyloženě zajímá, když mě to baví, tak se učím. Jinak moc ne.*

Aha. Říkala jste, že máte k ČJL takový neutrální postoj. Znamená to, že se do ČJL učíte, nebo ne?

*Jo, někdy se učím.*

A když už se učíte, tak kvůli čemu to je?

*Kvůli dobré známce.*

Dobré známky jsou pro Vás důležité?

*No... Jsou důležité. Jsou důležité i pro budoucí studium.*

Aha, jak to myslíte?

*Protože když bych teďka chtěla jít na nástavbu... Nebo jinak... Já chci jít na nástavbu, tam se bere můj průměr z předchozích let. Podle známek dostávám body k testům, a tak.*

Aha.

*No já se vlastně musím učit hlavně kvůli těm přijímačkám teď. Tam je čeština důležitá.*

A přijímačky na nástavbu jsou teda přímo z češtiny?

*Z češtiny a z matematiky.*

Když se teď vrátím k tomu učení... Vy jste říkala, že se snažíte učit, abyste měla dobré známky?

*No já se většinou neučím, když už, tak je to, že potřebuju dostat dobrou známku.*

A co je podle vás dobrá známka?

*Výš jak dvojka.*

Takže dobrá je jednička a dvojka?

*Jo.*

A kontrolují vaše známky rodiče?

*Na základce na to hodně dbali, ale vlastně na střední... Tak já jsem měla na základce takový [vulgarismus] období, kdy jsem byla [vulgarismus], že jsem nosila fakt jako špatný známky... Ale na střední teď ... Už ke konci základky to neřešili. Teď na střední, tak už to moc neřešej kvůli tomu, že jsem se právě jako srovnala a už si na to dbám tak nějak jako sama.*

Aha. A řekla byste, že Vaši snahu změní, když víte, že budete hodnocena? Třeba tou známkou?

*To záleží... Když mám toho učitele ráda, tak se snažím nějak automaticky. Třeba v matematice je pan učitel [vulgarismus] a vůbec nic nás neučí. A v tu chvíli já se na ten předmět ani nedokážu učit. Nepoleze mi to učení do hlavy, protože budu celou dobu myslet na to, jak je to [vulgarismus] člověk, kterému nechci udělat radost. Já kvůli němu prostě nechci vyvíjet žádnou snahu v tom předmětu.*

Takže Vaši motivaci ovlivňuje učitel?

*Hodně.*

A to platí všude? Platí to ve všech předmětech?

*Jo.*

A jak je to v rámci předmětu ČJL?

*Tam se chci snažit, paní učitelka je hodná. Zároveň tam chci mít i ty dobrý známky. Mě ovlivňuje asi obojí... Když je ten učitel hodnej a mám ho ráda, tak se kvůli němu i posnažím, aby ze mě měl jako radost, že mě něco naučil. Zároveň pak chci mít i ty dobrý známky.*

No a je něco, co vás od učení té češtiny odrazuje?

*No je...*

A co?

*No, že mi to nejde.*

Podle čeho hodnotíte to, že vám to nejde?

*Když mám různé cvičení, tak podle správnosti.*

Co vás naopak v hodinách ČJL baví?

*Tak mě baví ta literatura. Ráda si povídám o těch různých dílech. Baví mě třeba i psaní slohovek, ačkoli v tom dělám chyby... To je pro mě stejně zábavná činnost, i tak... Fakt mě nebaví ty rozborů, to je nejhorší.*

A vy se těm rozborům v rámci ČJL na [název odborného učiliště] věnujete hodně?

*Ne, skoro nikdy.*

Aha. A co Vás v rámci hodin ČJL baví?

*Taková ta interakce s tím učitelem, já hrozně ráda jako diskutuju, takže jako ty různý názory, když si sdílíme, tak to mě baví.*

Prima. Vy moc hezky mluvíte o hodinách literatury, čtete ráda?

*Tak nějak jo.*

A co ráda čtete?

*Já čtu ráda romantiku.*

Aha. A máte v rámci hodin literatury zadanou i povinnou četbu?

*Na základce nám tím vždycky vyhrožovali, ale nikdy se to nakonec nestalo. Takže já nemám třeba přečtený ani Povídky Malostranský, ani Bylo nás pět. To nám zadali, ale pak jsme to nemuseli dělat, tak jsem to nečetla. Jsem se tomu vyhla.*

A jak je to s povinnou četbou teď?

*Teď ji máme, ale říkáme tomu literární projekt.*

Aha. A jak Vás to baví?

*No, když je to nějaká jako volnější četba, že mám třeba zadanejš 50 různých knih, ze kterých si můžu vybrat, tak s tím problémem nemám. Tam si většinou něco najdu. Ale když mám zadanou jednu konkrétní knihu, tak se mi do toho moc nechce.*

Jak to?

*Tak mně se špatně čte takovej ten starší jazyk. Když je to stařecky napsaný, tak s tím mám strašnej problém... Já jsem pak schopná jednu knihu číst třeba 4 měsíce.*

A využíváte i audioknihy?

*Jo, ty poslouchám ráda.*

A to posloucháte ty žánry, které Vás baví, nebo třeba i tu povinnou četbu?

*Dark romance poslouchám.*

Dobře. A co si myslíte, že by vás motivovalo víc číst? Nebo jinak... Řekněte mi prosím, jak často čtete.

*Já se vždycky sama se sebou, tak na začátku roku sázím, že zvládnou 12 knížek za rok, že jako 1 knížku měsíčně zvládnou, ale to se mi nepovedlo nikdy. Mám vždycky tak polovinu. Nějak na to nebyl čas, takže mám teďka zase 6 knížek za rok.*

A myslíte si, že existuje něco, co by vás motivovalo číst víc?

*Myslím si, že vyloženě ne, že je to o tom, jak mám zrovna jako náladu. Jsou dny, kdy číst nedokážu a nedokážu vysvětlit proč... Asi se na to nedokážu dostatečně soustředit. Přečtu kapitolu a můžu začít znova, protože vůbec nevím, co se tam stalo.*

Tak jo, pojďme se posunout k další otázce. Využíváte znalosti z ČJL i v běžném životě?

*Jak jako v běžném životě?*

No... Jestli využíváte znalosti z předmětu ČJL i mimo školu?

*Samozřejmě, že jo. Využívám tu gramatiku a občas využiju i nějaký věci z literatury. To využívám hlavně při diskutování s přáteli... Já mám hodně kamarádů na gymplu a oni často přijdou, že se chtějí bavit o něčem, co brali v literatuře. Tak to mě zajímá a chci se o tom bavit. Takže to je moc fajn, když to taky vim a můžeme se bavit.*

A gramatiku využíváte kdy?

*Vim, že bych ji měla využívat kdykoliv něco píšu, ale to se moc často neděje. Když píšu někam třeba pracovně, tak si hlídám íčka a tak. Když komunikuju s někým, s kým pak budu pracovat, tak tam si to hodně kontroluju. To chci, aby to bylo fakt dobře. Když si ale píšu třeba s kamarádama, tak to nekontroluju. I když bych asi měla. Jeden můj kamarád má dokonce založený screenshotový album, který je plný hrubek, co jsem napsala. Je to vtipný. Moc nad tím prostě nepřemýšlím.*

Takže pro Vás není správnost projevu důležitá, když se jedná o kamarády. Když píšete někomu cizímu, tak ano?

*Ono je to tak, že když se to snažím urychlit, tak nad tím moc nepřemýšlím. Když mám čas, tak si to po sobě i projdu, ale když píšu rychle, když někam běžím třeba, tak si to většinou ani nepřečtu po sobě. No a z toho to potom vzniká.*

A myslíte si, že je pro vaše budoucí povolání čeština důležitá?

*No, tak já studuju [název oboru] ... Mně se to propojuje s těma dějinama hlavně. Spojuju si, že v baroku měli prostě velký bílý vlásenky a takový věci. A pak samozřejmě při komunikaci s někým, když s ním budu pracovat, aby si nemyslel, že jsem [vulgarismus]. Mně přijde důležitý, aby to v tom pracovním prostředí bylo dobře. Fakt to v práci působí špatně, když ten člověk neumí základní pravopis. Sama podle toho lidi posuzuju. No a myslim si, že to posuzují i ostatní lidi. S kamarády mi to důležitý už nepříjde, protože kamarádi mě nebudou soudit, oni ví, že nejsem [vulgarismus].*

Zmínila jste, že občas podle různých věcí lidi posuzujete. Máte tendenci i srovnávat?

*No já většinou srovnávám svoje výsledky s výsledky spolužáků, když jsou lepší než já. Protože když vidím, že jsou lepší než já, tak mě napadne, že bych na tom mohla taky zapracovat. Ale když je někdo horší než já, tak to vůbec nevnímám. Všimám si jen toho, když je někdo prostě lepší.*

A vidíte to tak, že vás to motivuje být lepší a být jako taky na takové úrovni, nebo spíš z jiného hlediska?

*Já si to vždycky uvědomím, že bych mohla taky máknout, ale pak s tím stejně nic neudělám.*

A existuje nějaká podpora, kterou byste při studiu uvítala?

*Asi ani ne... My máme ve škole doučko z češtiny, to je super. Jinak mě asi nic nenapadá.*

Z mojí strany je to vše. Chtěla byste něco dodat?

*Ne, děkuju.*

## **Příloha 8: Přepis rozhovoru s účastníkem D**

*Je mi 18 let, studuji obor [název oboru] a jsem ve 2. ročníku.*

Co je váš mateřský jazyk a ovládáte i nějaké cizí jazyky?

*Můj mateřský jazyk je čeština. Ovládám dobře angličtinu a základy ruského jazyka.*

Na jaké úrovni ovládáte angličtinu?

*B2 až C1.*

Jaký je váš vztah k předmětu český jazyk a literatura?

*Patří mezi předměty, ve kterých nemám nějaké problémy, jenom občas třeba s pravopisem je to trochu těžší. Co se týče literatury a celkově českého jazyka, tak je to pro mě jednodušší předmět.*

Je něco, co vás ovlivnilo nebo stále ovlivňuje v předmětu český jazyk a literatura?

*Určitě můj pravopis, že občas mám tendence psát špatně slova, a vlastně mě to takhle ovlivňuje, že mi to pomáhá si zlepšovat ten jazyk celkově, jak v mluvě, tak i ve psaní.*

Jaké máte zkušenosti s předmětem český jazyk a literatura z předchozího studia?

*Z předchozího studia... My jsme měli učitele, kteří na to moc nedbali, nebo naopak na to dbali až moc, že nás dost tlačili a znechutili nám to. Ale jinak celkově český jazyk, jak říkám, není tak složitý, když si ho člověk oblíbí.*

Co znamená, že na něj někteří učitelé dbali až moc?

*Že nás třeba hodně tlačili do různých testů. I kdyby to byly obyčejné testy, tak každou hodinu jsme minimálně dělali nějaký test i bez procvičování nebo bez varování. Prostě nám ho dali, aby viděli, jak jsme na tom, a mně to bylo upřímně nepříjemné.*

A ten opak, o kterém jste mluvila, že na to učitel nedbal vůbec – jak si to mám představit?

*Většinu hodiny byly jenom aktivity. Vůbec jsme se skoro nevěnovali pravopisu ani povinné četbě. Moc známek jsme ani nedostávali a celkově to bylo takové, že jsme si jenom povídali.*

Co si mám představit pod pojmem aktivity?

*Skupinové práce, třeba vypracovávání listů, kde byly třeba jenom čtyři různé cvičení, které byly buď hodně jednoduché, nebo až moc složité. Na konci hodiny jsme si řekli všechno správně a jediné, co jsme si odnesli z té hodiny bylo, že půlka spolužáků, kteří nedávají pozor, to prospali. Bylo to takové o ničem.*

A co vás motivuje k tomu učit se český jazyk?

*Hlavně mě motivuje to, že chci vyznít, že umím český jazyk výborně, abych nevypadala nějak podřadně, abych působila více inteligentně a hlavně, aby to udělalo dojem na ostatní.*

Když někdo používá češtinu nespisovně, ovlivňuje to, jak na něj koukáte?

*Ne tolik, ale podle toho poznám, že ten člověk má takové menší myšlení a že je takový jednodušší. Ne u všech, ale u většiny, kteří to používají hodně, tam se to dá poznat.*

Vy jste řekla, že to někteří používají hodně... To myslíte tu nespisovnou češtinu?

*Ano, nebo sprostá slova nebo v dnešní době třeba i anglicismy.*

A vy to neděláte?

*Občas ano, ale když jsem ve společnosti, tak spíše ne.*

Pojďme se vrátit ke studiu. Jaké formy výuky vám vyhovují?

*Určitě nějaké pracovní listy, prezentace a třeba i nějaké články, ze kterých mám něco hledat.*

A co vám naopak nevyhovuje?

*Přepadové testy. Já jsem člověk, co se hodně učí průběžně i s radostí. A když ten test přijde nečekaně, kdy já se třeba učím na jiný předmět, tak je to pro mě stokrát horší a jsem více ve stresu.*

A když ty testy přijdou s ohlášením, tak vám to nevadí?

*Vůbec ne, i kdyby to bylo jenom den předem, tak mám stále nějaký čas se na to připravit.*

Jaký máte vztah k testování jako takovému?

*Za mě to je asi nejlepší praktika, jak zjistit, jak se žáci tomu věnují. Takže za mě testy, i známkové drsně, jsou super.*

A jsou pro vás známky důležité?

*Vzhledem k tomu, že já se snažím dostat co nejvýš, tak ano. Ale kolikrát známky lžou nebo ne úplně ukazují, jaký ten člověk je. Někdo může být inteligentní se svojí přirozenou inteligencí a nemusí mít školu. Ale jak říkám, pro mě je to důležitý.*

Co jsou pro vás dobré známky?

*Jednička, dvojka, maximálně trojka.*

A jak se konkrétně na hodiny českého jazyka připravujete?

*Třeba večer si pročítám různé látky, které jsme měli hodinu předtím, nebo si řeknu, co by mohlo následovat, a tím pádem, když to pak v té hodině máme, tak je to pro mě snazší.*

Kdybyste měla zhodnotit, jak to teď na vaší současné škole probíhá v rámci českého jazyka, jak byste to hodnotila?

*Za mě je to jeden z mých oblíbených předmětů, jsem tam i ráda a známky mám dobré, takže bych zhodnotila, že je to dobrý předmět.*

Řekla byste, že vnímání předmětu ovlivňuje i váš učitel?

*Určitě. Učitel, i kdyby učil krásný předmět, třeba můj oblíbený jako je chemie, ale učil by to způsobem buď uspávacím nebo až moc tlačivým, tak si myslím, že žáci mají mnohem horší soustředěnost, než kdyby to učil s milým úsměvem a ochotou.*

Takže je pro vás u učitele důležitá ochota?

*Taková ochotnost, ne ani tolik porozumění, ale hlavně vidět tu radost v tom, že ho ten předmět baví a chce, aby nás to bavilo taky.*

Co se týče výsledků, srovnáváte své výsledky s ostatními spolužáky?

*Ne, já moc nesrovnávám, protože já už jsem byla dřív vyšetřená, jestli nemám podmírnou inteligenci. Mně dokonce vyšlo, že jsem napřed oproti spolužákům, takže nemám tendenci se s nimi srovnávat, protože vím, že by je to mohlo vystresovat nebo mrzet.*

Jsou vaše známky důležité i doma?

*Hodně jsou důležité.*

Pro rodiče?

*Ano, pro rodiče a já jim chci dobrými známkami dělat radost.*

Kdyby se nějaký test nepovedl, měla byste z toho doma potíže?

*To ani ne, mi rodiče mi nedávají zaracha a tak, ale spíš by mě mrzelo to zklamání v nich. Cítila bych se provinile.*

Existují nějaké cíle, které chcete v rámci předmětu český jazyk a literatura dosáhnout?

*Chtěla bych zkusit jít na mistrovou, což je vlastně něco jako učitel, ale v praxi. Proto bych chtěla umět češtinu líp, vzhledem k tomu, že bych byla učitel, abych se nechovala neslušně. A kdybych učila odborný předmět, tak tam je čeština taky potřeba.*

Myslíte, že znalosti z českého jazyka v běžném životě využíváte?

*Záleží které. Ty historické a literární ano, ale některé propracované pravopisné věci úplně moc ne.*

Kde využíváte znalosti z literatury?

*Hodně často je využívám, když se mě mladší lidé ptají, tak jim to hned popíšu, namotivuji je. Cítím se lépe, že vím, o co jde a nemusím jim říkat, že to nevím. Je to pro mě takový bonus.*

Co z češtiny byste využila v budoucím povolání kromě projevu?

*Jako mistrová bych chtěla dělat pracovní listy pro studenty, aby se připravovali na to, co je čeká, na závěrečky ve třetíku. Chtěla bych je připravit tak, aby to bylo česky správně.*

Existují nějaké konkrétní znalosti z předmětu český jazyk a literatura, které považujete za důležité?

*Určitě znát známé autory různých knih, jak světové, tak české. Přece jenom je to naše vlast, tak bychom měli vědět, kdo napsal nejznámější díla. I kvůli cestování do cizích států je dobré vědět, kdo tam byl významný.*

A jaký máte vztah ke čtení?

*Když mi někdo dá jakoukoliv knížku, přečtu si ji s radostí, ale některé knížky v povinné četbě mě opravdu nelákají a nemám je moc ráda.*

Jak přistupujete k povinné četbě?

*Vybírám si hlavně díla, která už znám z dřívějších let nebo díla, která mi přijdou sympatická.*

Které literární žánry vás zajímají a přijdou vám sympatické?

*Mám ráda hodně fantasy a takové ty děsivé až horory.*

Našla jste něco takového v povinné četbě?

*Ano, přečetla jsem od Kinga knihu *It*, kterou jsme měli na základce v povinné četbě. Viděla jsem i filmovou adaptaci, jak tu starou, tak tu novou, a naskakovala mi husí kůže.*

A ze současného seznamu povinné četby... Je tam něco pro vás lákavé?

*Kytice a Válka s mloky.*

Proč zrovna tyto knihy?

*Kytice je hodně mystická a je z území České republiky. Zajímá mě, čeho se děti dříve bály. A Válka s mloky se mi líbí kvůli pohledu na druhou světovou válku.*

Kdy jste začala číst?

*Už na základce v první a druhé třídě, mně četli rodiče už dřív, tak jsem to taky chtěla umět i sama.*

A kolik toho přečtete za rok?

*Průměrně asi 10 knížek.*

Existuje něco, co by vás motivovalo číst víc?

*Určitě zaměřit se jen na témata, která jsou mi sympatická, třeba jako ty horory a děsivé příběhy.*

A posloucháte audioknihy?

*Ne, raději si to přečtu sama. Není mi příjemné, když mi to někdo říká.*

Pojďme se posunout k jinému typu otázek... Jsou znalosti z předmětu v rámci závěrečných zkoušek nějak ověřovány?

*V některých případech ano. Když napíšu něco špatně, nemusí se mi to počítat ani jako bod. Ale hlavně se dbá na technické předměty vzhledem k mému oboru. Přímá zkouška z češtiny není u závěreček není.*

A kde myslíte, že znalosti z češtiny lze u závěrečných zkoušek využít?

*Určitě v pravopisu, abych nevypadala hloupě. Je to přece jen náš mateřský jazyk. Hlavně v písemné části, kde je potřeba se správně vyjádřit a vysvětlit věci tak, aby dávaly smysl.*

V ústní části zkoušek myslíte, že není žádné využití češtiny?

*Určitě ano, nesnažila bych se mluvit sprostě a snažila bych se vše vysvětlit srozumitelně. Pro mě pravopis a způsob vyjadřování znamená hodně. Když bych mluvila klidným hlasem a správně, udělalo by to lepší dojem, než kdybych tam přišla, sedla si rozkročmo a mluvila nespisovně.*

Zmínila jste, že vám dělá největší potíže pravopis. Jaké konkrétně části?

*Mám celou dobu problém s předponama, vždycky to zaměním, i když znám definici.*

Dělá vám potíže i něco jiného kromě pravopisu?

*Občas si spletu ty období, ale jinak si myslím, že ne.*

Myslíte, že by vám něco pomohlo zvýšit zájem o předmět?

*Já mám o předmět docela velký zájem, ale z pohledu lidí, kteří se o něj tolik nezajímají, by mohly pomoci zajímavé prezentace s méně body a více vysvětlování.*

A existují nějaké aktivity, které byste v hodinách češtiny uvítala?

*Třeba nějaké hry. Hrajeme jich v hodinách docela hodně, ale uvítala bych i další. Hry jsou podle mě zábavný typ učení.*

Dobře. Dák bych se Vás chtěla zeptat, zda plánujete po závěrečných zkouškách pokračovat ve studiu?

*Ano, nejlépe na nástavbové studium. Pokud se mi to nepovede zde, tak určitě někde jinde. Potom bych chtěla podat přihlášku na mistrovou a jít na vejšku.*

Budete češtinu potřebovat pro přijetí na nástavbu?

*Určitě, přijímačky na nástavbu jsou právě z češtiny a matematiky.*

Dobře, děkuji Vám za Váš čas. Je něco, co byste chtěla ještě dodat nebo doplnit?

*Za mě je všechno v pořádku, děkuju.*

### **Příloha 9: Přepis rozhovoru s účastníkem E**

Řekněte mi prosím svůj věk, obor a ročník studia.

*Je mi 17 let, studuji obor [název oboru] a jsem v 1. ročníku.*

A čeština je Váš mateřský jazyk?

*Jo.*

A umíte i jiné jazyky?

*Angličtinu.*

A na jaké úrovni?

*Tak A2.*

Jak byste popsal svůj vztah k předmětu český jazyk a literatura?

*Docela v pohodě, v pořádku. Nehrotím to nějak extra.*

Co se vám vybaví, když se řekne český jazyk a literatura?

*No, asi moje bývalá paní učitelka na základní škole.*

Kvůli čemu zrovna paní učitelka na základní škole?

*To vůbec netuším. Prostě to tak mám zaryté.*

Jaké jsou vaše zkušenosti s češtinou z předchozího studia, třeba ze základky?

*Docela nic moc, protože celá třída zlobila, takže jsme se toho moc nenaučili. Ale pak jsem měl chvíli doučování na přijímací zkoušky, to bylo fajn.*

Co si mám představit pod tím, že třída zlobila?

*No prostě paní učitelka to moc nezvládala, když celá třída dělala bordel. Když jsme se chtěli učit, my, co jsme nedělali bordel, tak to bohužel moc nešlo.*

Jak hodnotíte současnou výuku českého jazyka na vaší škole? A co vás motivuje se do předmětu připravovat?

*No, já se moc nepřipravuju upřímně. Spíš to poslouchám v hodině, to mi asi takhle stačí.*

Aha. Co vás v hodinách baví?

*Třeba doplňovat i/y, takovéhle věci mě docela baví. Už mi to jde, chápu to. Takže pracovní listy a doplňovačky mě docela baví.*

A co vás naopak vůbec nebaví?

*No, určovat věty nebo čárky. A ještě určování větných členů – podmět, přísudek, přívlastek a tak. To mi docela nejde.*

Myslíte si, že váš postoj k předmětu ovlivňuje učitel?

*Docela jo.*

A jakým způsobem?

*Kdyby byl špatný učitel, tak bych tam nechtěl nic dělat a neposlouchal bych. Když je učitel v pořádku, tak aspoň dávám pozor a snažím se pracovat a zapojovat se.*

Co si mám představit pod učitelem, co je v pořádku?

*Učitel, který prostě rozumí tomu, jak na studenty.*

Aha. A jsou pro vás důležité známky?

*No ani moc ne.*

Rozdělujete známky na dobré a špatné?

*Jo, to jo. Čtyřky jsou špatné, trojky jsou ještě tak nějak v pohodě, ale nejsou dobré a pětky jsou špatné.*

A zajímají se doma o vaše známky?

*Ani moc ne, ale když už tam jsou nějaké fakt špatné jako čtyřky, pětky, tak mi řeknou, ať se snažím. Ale není to tak, že by z toho byl nějaký průšvih.*

A máte tendenci srovnávat svoje výsledky se spolužáky?

*Spíš hravě, že se vytahujeme třeba... Když má spolužák horší známku než já, že můžu říct, že je hloupej, ale ze srandy, nemyslíme to vážně.*

A je něco, co vás motivuje učit se tento předmět?

*Možná dostat se na nástavbu. To bych pak mohl mít lepší práci... No, hlavně kvůli příjímačkám se učím, protože ze základky se mi moc nepovedly, měl jsem jen 25 bodů.*

Vidíte nějaké praktické využití znalostí z českého jazyka a literatury pro běžný život?

*Jo určitě, ale ne nějak extrémně. Nějak se to určitě využije.*

Dokázal byste říct, kdy se to využije?

*Když bych třeba mluvil s nadřízeným nebo se ucházel o práci, abych byl zdvořilý a spisovný. Kdybych chtěl nějakou slečnu třeba oslovit, tak taky nechci být hrubý a nespisovný.*

A jak vnímáte, když Vás někdo osloví nespisovně nebo hrubě?

*Asi to tak hned nevnímám, ale po delší době bych to začal vnímat jinak. Třeba, že není moc vychovaný. Ale zase to není všechno ta mluva.*

A jaký máte vztah ke čtení?

*Vůbec nečtu, bohužel... Když jsem se začel do nějaké knížky, tak mě to sice chytlo, ale nedokážu udržet pozornost, tak jsem se k tomu nevrátil. Radši si pustím seriál nebo film.*

A co třeba audioknihy?

*Ty mě baví. Když jezdíme na výlety, tak táta pouští audioknihy, a to mě baví.*

A co by vás motivovalo více číst?

*Asi kdyby můj protějšek hodně četl, tak by mě to motivovalo taky otevřít knihu. Abychom měli společné zájmy a měli se o čem bavit.*

Aha, to je zajímavé. Myslíte si, že je čeština důležitá pro vaše budoucí povolání?

*To si zrovna nemyslím.*

A myslíte si, že se čeština nějakým způsobem může promítnout i do závěrečných zkoušek?

*No, do té závěrečné práce. Jak se píše ten postup a jak se to dokumentuje. Tak tam jo. Jinak asi ne...*

Existují nějaké obtíže, se kterými se při studiu češtiny často setkáváte?

*Ne.*

Existuje nějaká podpora, kterou byste při studiu českého jazyka a literatury uvítal?

*Spiš ne.*

Existují ve výuce nějaké věci, které vás baví víc než jiné?

*Určitě tam něco bude, třeba Kahoot nebo AZ-kvíz, prostě ty interaktivní věci.*

Je něco, co byste chtěl ještě dodat?

*Ne.*

## **Příloha 10: Okruhy dotazníku a jednotlivé položky dotazníku**

### **Motivace studentů odborných učilišť ke studiu českého jazyka a literatury**

#### **Osobnostně-perspektivní okruh**

To, že umím správně česky, mi pomáhá, když se učím cizí jazyky.

To, že umím česky, mi pomáhá v ostatních předmětech.

Čeština mě zajímá, a tak o ní chci vědět co nejvíc.

Mám rád/ráda svoji učitelku/svého učitele češtiny.

Češtinu budu potřebovat při mém dalším studiu a v mém budoucím povolání.

Myslím si, že když budu umět dobře česky, tak pro mě bude lehčí prosadit se v životě, než kdybych česky dobře neuměl.

#### **Výkonově-sociální okruh**

Chci mít dobré známky.

Jsem rád/a, když mě někdo pochválí (rád/a získávám pochvaly a odměny).

Chci být lepší než ostatní spolužáci.

Nechci mít špatné známky.

Nechci, aby mě někdo kritizoval, trestal, napomínal...

Chci dělat radost rodičům.

Chci zvládnout důležité zkoušky (závěrečné zkoušky atd.).

#### **Negativní okruh**

Češtinu se učím jen z toho důvodu, že ji mám v rozvrhu (mimo školu mě nezajímá)

Na češtinu chodím jen kvůli tomu, že je povinná.

Nedokážu vysvětlit, proč se učím češtinu.

Češtinu se učit nechci (učím se z donucení).

#### **Kognitivní okruh**

Líbí se mi češtinu používat (mluvit česky atd.).

Rád/a čtu knihy a časopisy, které jsou v češtině.

Když sleduji film nebo seriál, dívám se radši v češtině než v cizím jazyce.

Vytváření obsahu (např. básně, příběhy, slohové práce, scénáře, texty písní atd.) v češtině mě baví.